

Examen HAVO

2008

tijdvak 1
donderdag 29 mei
13.30 - 16.30 uur

management & organisatie

Bij dit examen hoort een bijlage en een uitwerkbijlage.

Dit examen bestaat uit 34 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 63 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring, uitleg of berekening gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring, uitleg of berekening ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Opgave 1

PERSBERICHT

Grolsch introduceert wereldwijd nieuwe groene Grolsch fles

- Grolsch 'pijpe' in lijn met beugel -

Grolsch introduceert in het eerste kwartaal van 2007 een nieuwe exclusieve groene Grolsch fles. Thuismarkt Nederland krijgt in februari de primeur met een nieuwe groene statiegeldfles en de internationale markten van Grolsch volgen direct daarna. Bierbrouwer Grolsch wil zich met de nieuwe fles nadrukkelijker onderscheiden op de biermarkt. De introductie sluit aan bij de missie van Grolsch om de homogeniteit in de categorie te doorbreken en de premium status van Grolsch te benadrukken.

De nieuwe fles heeft een verticaal Grolsch reliëf op beide zijden en draagt uitsluitend een halsetiket. Door de afgeplatte zijanten ligt de fles heel prettig in de hand. Het ontwerp van de fles sluit uitstekend aan bij de internationaal beroemde Grolsch beugel. Het is een broertje van de beugelfles, maar met een kroonkurk.

Enschede, 15 december 2006

*Advertentie, **Tukkersbode** (20 januari 2007)*

Een oude bekende in een nieuwe verpakking, **Grolsch**.

- 1p 1 Tot welk onderdeel van de marketingmix behoort de nieuwe groene Grolsch fles?

In het persbericht worden twee materiële eigenschappen van de fles genoemd: de afgeplatte zijkant en de kroonkurk. Daarnaast wordt er ook nog één immateriële eigenschap genoemd van het product bier van Grolsch.

- 1p 2 Noem deze immateriële eigenschap van het product bier van Grolsch.

Op 20 januari 2007 plaatste Grolsch bovenstaande advertentie in de Tukkersbode.

- 2p 3 Is deze advertentie een voorbeeld van collectieve of van individuele reclame? Verklaar het antwoord.

Opgave 2

Beleggen bij de ASN Bank

Wie belegt bij de ASN Bank, draagt bij aan het bevorderen van een duurzame samenleving.

ASN Bank biedt twee fondsen aan:

ASN Aandelenfonds

- Rendement laatste 12 maanden: 12,58%.
- Belegt wereldwijd hoofdzakelijk in beursgenoteerde aandelen.

ASN Mixfonds

- Rendement laatste 12 maanden: 5,16%.
- Belegt wereldwijd hoofdzakelijk in beursgenoteerde aandelen en obligaties.

bron: advertentie ASN Bank (gewijzigd)

- 2p **4** Geef een reden waarom iemand, ondanks het lagere rendement, zou beleggen in het ASN Mixfonds in plaats van in het ASN Aandelenfonds. Motiveer het antwoord.

De heer Kusters belegt op 1 januari 2008 € 15.000,- in het ASN Aandelenfonds. De opbrengsten die hij steeds na een jaar ontvangt op zijn belegging, belegt de heer Kusters direct in hetzelfde fonds. Voor zijn berekeningen gaat de heer Kusters ervan uit dat het jaarlijkse rendement steeds gelijk zal zijn aan het in de advertentie vermelde rendement en dat er geen bijkomende kosten zijn.

- 2p **5** Bereken de eindwaarde na 5 jaar van de belegging in het ASN aandelenfonds.

- 2p **6** Bereken hoeveel de heer Kusters op 1 januari 2008 in het ASN Mixfonds had moeten beleggen om daarmee dezelfde eindwaarde van de belegging in het ASN Aandelenfonds te bereiken.

Opgave 3

Bij deze opgave horen 3 informatiebronnen, de informatiebronnen 1 tot en met 3. In informatiebron 1 staan enige gegevens uit het uitbreidingsplan van Goudvis bv. In informatiebron 2 staan gegevens over de werkverdeling. In informatiebron 3 staat informatie over de bedrijfsgegevens van Goudvis voor 2009.

In deze opgave blijven alle belastingen buiten beschouwing.

Amanda Goudkamp en Thomas Visser hebben in 2002 een besloten vennootschap opgericht onder de naam Goudvis bv. Amanda en Thomas zijn beiden werkzaam in de bv. Zij zijn gespecialiseerd in managementondersteuning van diverse typen non-profit organisaties. In de toekomst zijn extra werkzaamheden te verwachten die het gevolg zijn van een nieuwe vorm van financiering van organisaties door de overheid.

Informatiebron 1 bevat onder meer informatie over de voorgenomen uitbreidingen en over de marketingstrategie van Goudvis. Ten behoeve van de voorgenomen uitbreidingen heeft Goudvis een uitbreidingsplan opgesteld.

- 2p **7** Noem twee groepen die belang hebben bij een door een onderneming opgesteld uitbreidingsplan. Motiveer het antwoord.
- 2p **8** Maakt Goudvis gebruik van ongedifferentieerde of van gedifferentieerde marketing? Motiveer het antwoord.
- 1p **9** Is de nieuwe vorm van financiering van organisaties voor Goudvis een beïnvloedbare omgevingsfactor of een niet-beïnvloedbare omgevingsfactor?

Amanda zal een overzicht maken van de hoeveelheid werkzaamheden die Goudvis voor het jaar 2009 extra kan verwachten. Door het extra werk zal Goudvis nieuw personeel moeten aantrekken. Dit zal Goudvis alleen doen als de winst in 2009 daardoor toeneemt ten opzichte van 2007.

- 1p **10** Bereken met behulp van informatiebron 2 de verhouding tussen het totaal aantal uren van de werkzaamheden op kantoor en het totaal aantal uren van de werkzaamheden op locatie.

Gebruik voor de beantwoording van vraag 11 tot en met 15 informatiebron 2 en 3.

- 3p **11** Bereken met behulp van informatiebron 2 en 3 de groei van het aantal uren van de werkzaamheden op locatie en de groei van het aantal uren van de werkzaamheden op kantoor die Goudvis in 2009 kan verwachten ten opzichte van 2007.

- 2p **12** Bereken het gehanteerde uurtarief voor 2009.
- 2p **13** Bereken de verwachte extra totale opbrengst voor 2009 ten opzichte van 2007.
- 3p **14** Bereken de variabele kosten per uur in 2009.
- 3p **15** Bereken de verandering van de verwachte winst in 2009 ten opzichte van 2007. Vul hiertoe de uitwerkbijlage bij vraag 15 in.
- 1p **16** Zal Goudvis wel of niet nieuw personeel aannemen, gegeven de verwachtingen voor 2009? Motiveer het antwoord.

Opgave 4

Gegeven de balans van LOCCO bv:

Balans LOCCO bv per 1 januari 2008 (× € 1.000,-)

gebouwen	400	aandelenkapitaal	200
voorraden	20	agioreserve	13
debiteuren	15	algemene reserve	50
Rabobank	5	herwaarderingsreserve	25
kas	2	hypothecaire lening	75
		onderhandse lening	40
		obligatielening	10
		crediteuren	22
		saldo winst 2007	7
	442		442

- 1p **17** Wanneer ontstaat bij het plaatsen van aandelen een agioreserve?
- 2p **18** Noem twee verschillen tussen een onderhandse lening en een obligatielening.
- 1p **19** Uit welke balanspost valt af te leiden dat de gebouwen gewaardeerd zijn tegen de actuele waarde?
- 2p **20** Uit welke balanspost valt af te leiden dat er bij Locco sprake is van verstrekt leverancierskrediet? Motiveer het antwoord.

Opgave 5

Handelsonderneming De Pieper handelt in aardappelen. De Pieper koopt haar aardappelen in bij diverse agrarische bedrijven. Hierbij wordt gebruikt gemaakt van langlopende inkoopcontracten. De Pieper verkoopt de aardappelen aan aardappelverwerkende bedrijven.

- 1p **21** Behoort De Pieper tot de kleinhandel of tot de groothandel? Motiveer het antwoord.

De volgende gegevens zijn bekend:

- In november 2007 heeft De Pieper een inkoopcontract van 50.000 kg aardappelen afgesloten met een vaste prijs van € 0,25 per kilogram. De levering ervan zal op 5 september 2008 plaatsvinden.
- Op 31 december 2007 is de technische voorraad van De Pieper 185.000 kg aardappelen. Deze zijn ingekocht voor € 0,23 per kilogram.
- Op 4 januari 2008 heeft De Pieper met een aardappelverwerkend bedrijf een verkoopcontract afgesloten voor de levering van een partij aardappels van 40.000 kilogram op 6 november 2008, waarvoor De Pieper € 19.600,- zal ontvangen.

- 2p **22** Bereken de economische voorraad aardappelen in kilogrammen van De Pieper op 31 december 2007.

- 2p **23** Bereken met welk bedrag de aanwezige voorraad aardappelen op de balans van 31 december 2007 van De Pieper voorkomt.

Opgave 6

Bij deze opgave horen vier informatiebronnen, de informatiebronnen 4 tot en met 7. In informatiebron 4 staat algemene informatie over het boekenfonds van het Fokke Klaver College (FKC). In informatiebron 5 staat informatie over de huurprijzen die het boekenfonds hanteert. In informatiebron 6 staat informatie over de inkoopvoorwaarden van leermiddelen bij de lokale boekhandel. In informatiebron 7 staan de resultatenrekeningen van het boekenfonds van het FKC en enkele aanvullende gegevens over de periode 2006-2008.

Het boekenfonds van het Fokke Klaver College (FKC) verhuurt theorieboeken en verkoopt andere leermiddelen zoals werkboeken en rekenmachines aan de leerlingen van het FKC. Bij de oprichting van het boekenfonds heeft de ouderraad van het FKC twee doelstellingen geformuleerd.

- a Voor het schooljaar 2007-2008 dient er voor de leerlingen een besparing van minimaal 20% te zijn op de prijs van de gehuurde theorieboeken in vergelijking met de huurprijs bij het landelijk bekende boekenhuis VAN KAMPEN.
- b De reserves moeten voldoende groot zijn. Een behaald positief resultaat wordt toegevoegd aan de Reserves. Mocht echter het resultaat in een bepaald jaar negatief zijn, dan dient het in de loop van de jaren opgebouwde saldo van de balanspost Reserves voldoende groot te zijn om dit negatief resultaat te kunnen opvangen.

2p **24** Volgens informatiebron 4 heeft het boekenfonds een niet-commercieel karakter. Leg uit waarom de ouderraad de bij b geformuleerde doelstelling belangrijk vindt, ondanks het feit dat het boekenfonds een niet-commercieel karakter heeft.

Op verzoek van de ouderraad gaat Marcel na of beide doelstellingen, zoals bij de oprichting van het boekenfonds geformuleerd, inderdaad bereikt zijn.

2p **25** Noem twee redenen, gebaseerd op informatiebron 4, waarom het boekenfonds van het FKC waarschijnlijk goedkoper kan werken dan het boekenhuis VAN KAMPEN.

2p **26** Bereken met behulp van informatiebronnen 4 en 5 hoeveel procent de havo-4 leerling goedkoper uit is als hij zijn theorieboeken huurt bij het boekenfonds in plaats van bij boekenhuis VAN KAMPEN.

In informatiebron 6 worden onder andere de aanschafprijzen van de te verhuren theorieboeken na aftrek van de korting vermeld. Voor het schooljaar 2007-2008 is het bedrag van de aanschafprijs van de te verhuren theorieboeken voor aftrek van de korting € 270.000,-.

2p **27** Bereken het bedrag van de aanschafprijs van de te verhuren theorieboeken na aftrek van de korting in het schooljaar 2007-2008.

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

- Het boekenfonds schrijft de theorieboeken in 5 jaar af en hanteert hierbij een jaarlijks gelijkblijvend percentage van de aanschafprijs na aftrek van de korting.
- 2p **28** Bereken het bedrag van de afschrijvingen van alle theorieboeken in het boekjaar 2007-2008.

Uit informatiebron 6 blijkt dat het boekenfonds de factuur van de boekhandel van der Wal direct betaalt, terwijl de ouders pas op 1 oktober 2007 de facturen voldoen. Deze situatie doet zich jaarlijks voor en daarom heeft het boekenfonds hierover afspraken gemaakt met de bank (zie informatiebron 7).

- 3p **29** Bereken het totale bedrag van de rentelasten, zoals dat in het boekjaar 2007-2008 op de resultatenrekening staat.
- 2p **30** Bereken het resultaat van het boekenfonds over het schooljaar 2007-2008 en vermeld of dit voor- of nadelig is. Gebruik hierbij de gegevens van de in informatiebron 7 vermelde resultatenrekening 2007-2008.
- 2p **31** Heeft het boekenfonds de beide doelstellingen, zoals bij de oprichting van het boekenfonds onder a en b geformuleerd zijn, bereikt? Motiveer het antwoord door beide doelstellingen in het antwoord te betrekken.

Opgave 7

De onderneming Pendaflex besluit twee hijskranen te leasen bij de leasemaatschappij DirectLease. In de leasevoorwaarden is onder andere opgenomen dat het onderhoud voor rekening is van de leasemaatschappij.

- 1p **32** Wat is vanuit het oogpunt van financiering een belangrijk motief voor een onderneming om hijskranen te leasen in plaats van zelf aan te schaffen?
- 2p **33** Om welke vorm van leasing gaat het hier?
- 2p **34** Staan deze twee hijskranen gedurende de leasetermijn op de balans van Pendaflex? Motiveer het antwoord.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.